

12 slovenských medailérov na medzinárodnej výstave súčasného medailérskeho umenia FIDEM Florencia 2023

*Luba Belohradská
kunsthistorička*

Združenie medailérov Slovenska je od roku 1989 organizačnou základňou umelcov, spojených s tvorbou medailí. Začínalo s členskou základňou šesťdesiatich umelcov všetkých generácií. Najväčší podiel z nich mali žiaci Rudolfa Pribiša (1913 – 1984), vedúceho ateliéru reliéfu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Uvoľnenie kánonu, vzájomná prieplastnosť sochárskej žánrov mala vplyv na úbytok záujemcov o klasickú medailu. Nové prejavy a premeny smerovali od razby a liatia k montáži, asambláži, komornému objektu, ktoré posunuli medailu, plaketu a objekt k dekoratívnomu vyzneniu.

Súčasnú generáčnu skladbu medailérov tvoria väčšinou umelci starších ročníkov. Budúcnosť slovenskej medailérskej tvorby závisí od obnoveného záujmu najmladšej generácie o žáner, ktorý osvedčil svoju životnosť od antiky a stále poskytuje tvorcovi nelimitovanú variabilitu umeleckej sebareprezentácie.

Portrétna medaila v aktuálnej prezentácii slovenských sochárov nemá prioritné postavenie. Vždy sa ale vynorí tvorca, ktorého zaujme pozoruhodná osobnosť a stvární ju v realistickom móde, obohatenom o vlastnú interpretáciu, ako predviedol **Peter Bukovský**.

Súčasnú realitu rád útočne ironizuje **Patrik Kovačovský**, pričom používa neklasicke výtvarné postupy. Jeho „pseudo-autoportrétna“ medaila vznikla montážou modelovaného profilu, „prevalcovanej“ nájdeným reliktom strojovej súčiastky.

Alexander Vika kontinuitne tvorí portréty, rovnako ako evokácie architektúr v rytmizovaných kompozíciah. Na reverze portrétnej medaily biskupa tajnej cirkvi, neskôršieho kardinála J. CH. Korca zobrazil staroslovanské centrum kristianizácie, sídelný hrad nitrianskych biskupov.

Výraznú skupinu umelcov inšpiruje sen, rozprávka, bájka, mytológia aj idylickejšie životné momenty. Konvertujú dramatické súčasné dianie do vzdialenej minulosti, zaľudňujúc fantazijné predstavy vymyslenými bytosťami, či bizarnými atribútmi. Túto vývinovú líniu dlhodobo prezentuje **Rozália Darázsová** plastickými výstupmi par excelence.

Mária Poldafová zosobňuje celoživotnú prax umelkyne vo výtvarnom ateliéri Mincovne Kremnica. Disciplinovaný jazyk dizajnu mincí a objednávkových medailí vyvažuje vol'hou tvorbou, rozprávkou, mýtom, imagináciou. Má cit pre tvarovú nadsádzku, až divadelnú expresivitu.

Branislav Rónai rovnako pôsobí cez dvanásť rokov v Mincovni Kremnica. Jeho vol'ná autorská tvorba disponuje tematickou variabilitou, kompozičnou ľahkosťou, bohatstvom modelačného rukopisu.

Gabrielu Gáspárovú-Illéšovú celoživotne charakterizuje vôle zachytiť vnútorný prežitok nielen osobnej skúsenosti, ale aj širšieho spoločenstva. Figuratívny kód nepodmieňuje anatomickým spodobnením. Námety jej plakiet aj medailí hýria inšpiráciou, čo sa premieta do vynaliezavých kompozícií, nečakaných zvratov v priestorových plánoch plakiet až po náhle vybočenie z ich usporiadania do volného priestoru. Autorkine témy zahŕňajú prchavé chvíle životných harmónií a vyúsťujú do zobrazenia vypäťich existenciálnych úzkostí jednotlivca i širšieho spoločenstva.

Ivan Řehák je univerzálny tvorca. Vytvára súlad medzi obsahovým posolstvom medaily a konkrétnym štylizačným postupom. Jeho terén siaha od klasického prístupu k téme až po uvoľnenie kánonu k tvarovému experimentu. Intelektuálna analýza vedia autora k formálne novým riešeniam. Túto charakteristiku spína aj medaila na pamiatku básnika romantizmu, majstra rozprávkových balád Janka Kráľa.

Výrazná skupina medailérov má neortodoxný vzťah k realizačným materiálom. Najviac väzieb ku klasickým sochárskym postupom spomedzi uvažovaných reprezentantov tejto skupiny umelcov si zachováva **Vladimír Durbák**. Rozvinul znakovú reč reliéfnej kompozície do multiplikovane sa rozrastajúceho rastra. Svoju senzibilitu zameral na kritické komentáre vojnových konfliktov súčasnosti.

Diferencovaný a premyslený autorský program rozvíja **Alojz Drahoš**, ktorý sa stal protagonistom plakiet v liatom skle, využívajúc jeho transparentnosť a svetelné kvality.

Eva Harmadyová disponuje dôvernými technologickými znalosťami o ľahšie tavitelných kovoch. Skúsenosti šperkárky pretransformovala do liatych plakiet, vynaliezavých objetov - -asambláži a sofistikovaných postupov patinovania.

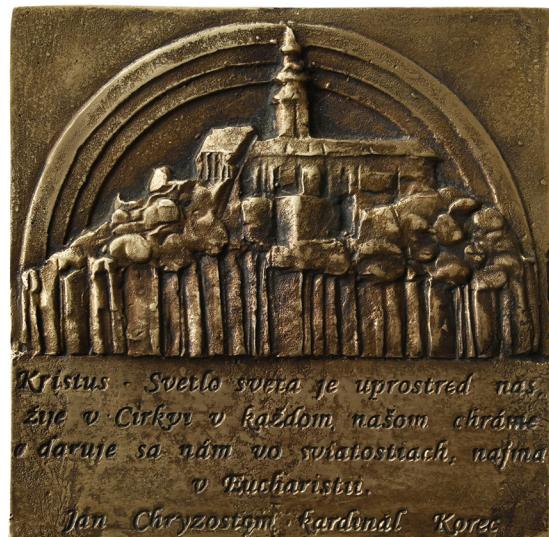
Ján Korkoš je svojským syntetizátorom kovaných, frézovaných, montovaných a kolorovaných dekoratívnych objektov, ktorými zaujímavo obohatil panorámu súčasnej slovenskej tvorby medailí.

FIDEM XXXVII Congress
10th-14th October

Exhibition
11th October - 9th November

VIKA ALEXANDER (nar.1933)

KARDINÁL
J. CH. KOREC
KRISTUS
SVETLO SVETA
(ARCIBISKUPSKÝ
HRAD
NITRA)
10x140x140 mm
2023
liaty bronz

BUKOVSKÝ PETER (nar.1949)

FRANTIŠEK TICHÝ
Ø 150 mm
2021
liaty bronz

DARÁZSOVÁ ROZÁLIA (nar.1948)

SPLN
Ø 100 mm
2022
liaty bronz

DRAHOŠ ALOJZ (nar.1954)

Medaila z optického kryštálu je súčasťou kolekcie *Ekologické hrozby* reflekujúcej tému ohrozenia prírody a celej našej planéty. Negatívne javy okolo seba môžeme pozorovať, nevnímame ich však ako bezprostrednú hrozbu pre existenciu a robíme málo pre ich obmedzenie a zastavenie, čím hazardujeme so životmi budúcich generácií..

ZAČIATOK
DEZINTEGRÁCIE I
Ø 140 mm
2022
liate sklo

DURBÁK VLADIMÍR (nar.1953)

Plošno-priestorová kompozícia v bronte so zelenou patinou. Témou je predná línia obrany. Autor vyjadruje svoj osobný protivojnový postoj k aktuálnym udalostiam na Ukrajine a ich možno nebezpečnej eskalácii do svetového konfliktu!

VOJNA I
45x150x145 mm
2023
liaty bronz

GÁSPÁROVÁ-ILLÉŠOVÁ GABRIELA (nar.1952)

Naliehavá potreba (alebo nutnosť?) uniknúť z deštruktívneho chaosu vo svojom vnútri, všade...

ÚNIK 023
145x150 mm
2023
liaty bronz

HARMADYOVÁ EVA (nar.1962)

Obrana alebo útok?
Dikobrazí osteň použitý v medaile symbolizuje obranu.
Prehlbovanie nedorozumení a egoistických ambícií často vedie k agresivite a útokom.
Konfliktom by sa dalo predísť pokorou, zachovaním úcty a rešpektu ku všetkým živým bytostiam na našej spoločnej planéte.
Začiatok je v každom z nás.

**OBRANA
ALEBO ÚTOK?**
40x60x140 mm
2023
liaty cín, dikobrazí osteň

KORKOŠ JÁN (nar.1944)

Pamätná medaila pre Slovenské národné divadlo na leštenom bronzovom podstavci v abstraktom prstenci z recyklované ocele. Hlavným motívom je lipový list - strom, ktorý je považovaný za symbol starých Slovanov. Lipe sa pripisuje magická moc a vyrába sa z nej hudobné nástroje – tu reprezentovaná lýra ako symbol hudby, tanca, divadla.

**SLOVENSKÉ
NÁRODNÉ
DIVADLO
PAMÄTNÁ
MEDAILA**
∅145 mm
2022
razený tombak, ocel, bronz
montáž

KOVAČOVSKÝ PATRIK (nar.1970)

**OMNIS - PSEUDO
AUTOPORTRÉT**
∅150 mm
2023
kov,
bukové drevo,
citrusové listy,
sklenené
a smaragdové kryštály
montáž

POLDAUFOVÁ MÁRIA (nar.1951)

PANDORA
Ø137 mm
2022
liaty bronz

ŘEHÁK IVAN (nar.1954)

JANKO KRÁĽ
Ø34 mm
2022
rezené striebro

RONAI BRANISLAV (nar.1985)

BITKA PRI SALAMÍNE
Ø40 mm
2022
razené patinované striebro